

7/47960

OK-12

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

**ADANA MİLLETVEKİLİ SAYIN DR. AYYÜCE TÜRKES TAŞ'A AİT 7/47960 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR**

Adana ilinde toplam olarak brüt 265.446 hektar alan açık kanal sistemiyle sulanmaktadır.

Aşağı Seyhan Ovası Kapalı Devre Basınçlı Sulama Sistemi projesi ile 154.885 hektar tarımsal alan basınçlı-borulu sulama sistemine dönüştürülerek, sulama suyu tasarrufu sağlanacaktır.

Türkiye’de Depremden Etkilenen İllerde Tarım Sektörünün iyileştirilmesi Projesi (TARDİP) kapsamında, Adana ili Tufanbeyli ilçesi (14.500 da) ve Çukurova (10.000 da) ilçelerine bağlı Sulama Kooperatiflerinin alt yapı modernizasyon çalışmalarına başlanacaktır.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) 6. Bölge (Adana) Müdürlüğü uhdesinde, Adana ili Seyhan, İmamoğlu, Karaisalı, Aladağ, Feke, Saimbeyli, Pozantı ilçelerinde devam eden ve bütçe imkanları doğrultusunda tamamlanması hedeflenen toplam 17 adet sulama işi yürütülmekte olup sulama sezonunda sulama sorunu yaşayan ilçe ve mahalle bulunmamaktadır.

Açık kanallardaki su kaybını önlemek amacıyla sulama sezonu öncesi, sulama sezonunda ve sezon sonrasında kanal temizlikleri yapılarak, gece sulaması ve rotasyon uygulanmaktadır. Ayrıca, Adana ilindeki tesislerimizde açık kanal sulama sistemlerinin kapalı sistem çevrilmesine yönelik çalışmalar da devam etmektedir.

Sulama birliklerinin işletmekte olduğu açık sulama kanallarının, kapalı sisteme dönüştürülmesine yönelik gerek planlama gerek projelendirme gerekse de ihale çalışmaları devam etmektedir. Sulama birliklerinin yasal altyapıları ile ilgili çalışmalar, Bakanlığımızca yürütülmektedir.

Bakanlığımızca uygulanan IPARD III Programı kapsamında Kırsal alanda kamu altyapı yatırımları M6 sektörü uygulanmaya başlanacaktır. Kırsal alanların kalkınması için ihtiyaç duyulan yolları, su yönetimi ve atık yönetimi sistemlerini destekleyerek altyapı sağlamak; Kamu işletmelerinin işletme maliyetlerini düşürmek ve kamu işletmelerine elektrik kaynağı sağlamak için yenilenebilir enerji yatırımlarını desteklemek hedefleri doğrultusunda Sulama Birlikleri de uygun faydalanıcılara eklenmiş ve proje sunabilmelerinin önü açılmıştır.

Aynı program kapsamında Çiftlik Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve İş Geliştirme tedbiri, Bitkisel Üretimin Çeşitlendirilmesi ve Bitkisel Ürünlerin İşlenmesi ve Paketlenmesi sektörü ana başlığı kapsamında yer alan açık alan ve sera projeleri için tıbbi ve aromatik bitkiler, süs bitkileri, yem bitkileri ve fide fidan üretimine yönelik alt sektörlerde hassas tarım kapsamında bilişim teknolojileri ve yazılım da dahil olmak üzere damla, yağmurlama, pivot ve tamburlu sulama sistemlerine ve bununla birlikte su kaynağı olarak kuyu suyu kullanımı söz konusu ise ihtiyaç duyulan enerjinin karşılanabilmesi adına da modern tarımsal solar sulama sistemlerine destek verilmektedir. Bunların yanında son dönemde yapılan değişikliklerle su tasarrufu sağlayan makine ekipmanlar ve inşaat harcamaları uygun harcama kapsamına alınarak kullanımı teşvik edilmektedir.

Yukarıda belirtilen alt sektörlerden sunulacak olan uygun projelerin 500.000 Avroya kadar olan uygun harcamalarına %60-75 oranlarında hibe desteği sağlanmaktadır.

“Aşağı Seyhan Ovası Kapalı Devre Basınçlı Sulama Sistemi” projesinin toplam yatırım maliyeti 124 milyar TL’dir. 5.000 hektar ve 5,5 km iletim tüneli yapımını içeren Adana ili Aşağı Seyhan Ovası Sulamaları Yenileme İnşaatı Sağ Sahil Sulaması 1. Kısım (Tünel ve P1 Pompaj Sahası) işi 13 milyar TL bedel ile 2026 yılında yatırım programına alınmıştır. İhale hazırlıklarında tamamlanma aşamasına gelinmiş olup 2026 yılı içinde yapım ihalesinin gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Bakanlığımızca 2016 yılında tamamlanan “İklim Değişikliğinin Su Kaynaklarına Etkisi Projesi” ile iklim değişikliğinin tüm havzalarda yüzey ve yer altı sularına muhtemel etkisi tespit edilmiş ve gerekli uyum faaliyetleri belirlenmiştir.

Ülkemizde tüm sektörlerde suyun verimli kullanılması ve su verimliliği konusunda toplumsal farkındalığın artırılması amacıyla 31.01.2023 tarihinde “Ulusal Su Verimliliği Seferberliği” başlatılmıştır.

Seferberlik kapsamında kentsel, endüstriyel ve tarımsal su verimliliğinin sağlanmasına ilişkin rehber dokümanlar hazırlanmış olup www.suverimliliği.gov.tr adresinden dokümanlara ulaşılabilmektedir.

Tüm sektörlerde su verimliliği bilincinin ve farkındalığının oluşturulması maksadıyla ülke genelinde eğitim çalışmaları yürütülmektedir. Suyun verimli kullanılmasına ilişkin afişler ve reklam panoları hazırlanmış olup halkın farkındalığının sağlanması maksadıyla ortak alanlarda sergilenmeye başlanılmıştır.

Su verimliliği seferberliğinin uygulanmasına yönelik 27.12.2024 tarihli ve 32765 sayılı Resmî Gazete’de “Su Verimliliği Yönetmeliği” yayımlanmıştır. Mezkûr Yönetmelik ile sektörel su kullanımlarının izlenmesi, kayıt altına alınması, orantısız su kullanımlarının ve su kayıplarının azaltılması, ekosistemlerin ve su kaynaklarının korunarak her türlü su kullanımında verimliliğin sağlanması hedeflenmektedir.

Ulusal su verimliliği hedeflerinin ve stratejilerinin ortaya konulduğu “Değişen İklimle Uyum Çerçevesinde Su Verimliliği Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2023-2033)” hazırlanmıştır.

Planda, sektörel ve bireysel su kullanımlarında hedefler, stratejiler, eylemler ve sorumlu kurumlar belirlenmiştir. Ayrıca plan kapsamında tarımsal su kullanım verimliliğini artıran uygulamaların yaygınlaştırılmasıyla sulama randımanının 2030 yılına kadar %60, 2050 yılına kadar %65 seviyesine yükseltilmesi hedeflenmektedir.

Su Verimliliği Strateji Belgesi ve Eylem Planı ile buna ilişkin eylemler belirlenmiştir.

Bu kapsamda tarımsal sulamada suyun daha verimli, ölçülebilir ve sürdürülebilir biçimde kullanılmasını sağlamak üzere;

- Kapalı sistemler aracılığıyla suyun iletimi ve dağıtımının sağlanması,
- Tarla içi basınçlı sulama yöntemlerinin (damla ve yağmurlama) yaygınlaştırılması,
- Yağmur suyu hasadı ve su biriktirme yapılarının oluşturulması,
- Artırılmış atıksuların tarımsal sulamada değerlendirilmesi,
- Parsel bazlı sulama ölçümlerinin gerçekleştirilmesi,
- Bitki su ihtiyacını gerçek zamanlı olarak belirleyen izleme, sensör ve karar destek teknolojilerinin kullanılması,
- Sulama zamanlamasının planlanarak suyun en uygun zaman dilimlerinde uygulanması,
- Gece sulaması yoluyla buharlaşma ve iletim kayıplarının azaltılması,
- Çiftçilere yönelik eğitim, bilgilendirme ve kapasite geliştirme faaliyetlerinin yaygınlaştırılması öncelikli uygulama alanları olarak ele alınmaktadır.

Kuraklık risklerinin olumsuz etkilerinin asgari düzeye indirilmesi ve kuraklıklara karşı hazırlıklı olunması maksadıyla ülkemizdeki 25 nehir havzası için Kuraklık Yönetim Planları hazırlanmıştır.

Kuraklık Yönetim Planları kapsamında su kaynaklarımızın verimli kullanılması ve kuraklıklara karşı hazırlıklı olunmasına yönelik olarak belirlenen tedbirler aşağıda sıralanmaktadır.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

- Sulama alanlarının rehabilitasyonu ve modern sulama sistemlerine geçilmesi,
- İçme ve kullanma suyu şebekelerindeki kayıp kaçakların azaltılması,
- Sanayi sektöründe kullanılan suyun geri kazanılması ve temiz üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması,
- Alternatif su kaynaklarının belirlenmesi,
- Gözlem ağının geliştirilmesi,
- Kullanılmış suların yeniden kullanımının sağlanması,
- Kuraklığa dayanıklı bitkisel ürünlerin artırılması,
- Kuraklığın ekosistem üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması ve
- Kuraklık farkındalığının artırılması.

Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı'nın yol göstericiliğinde illerin kendi dinamiklerine ve özel koşullarına uygun olarak "İl Kuraklık Eylem Planı" oluşturulmuştur. İl Eylem Planı kapsamında; Vali başkanlığında ilgili kurum ve kuruluşların katılımı ile oluşturulan İl Kriz Merkezi kararlarıyla olası kuraklık ile ilgili tedbirler alınarak il bazında uygulanmaktadır.

Su kaynaklarının korunması, mevcut su kaynaklarının da verimli kullanılmasına yönelik kuraklık dönemlerinde her ay Adana Valiliği başkanlığında, "Kuraklık Kriz Komisyon" toplantıları yapılmaktadır. Bu toplantıya, tüm kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları katılım sağlamak ve istişareler sonucu her kurum su kaynaklarının korunmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir.

Ayrıca "Kuraklık Tahmini ve Erken Uyarı Sisteminin Kurulması" çalışmalarına başlanmış olup 2027 yılında tamamlanması hedeflenmektedir. Bu sistemle kuraklık öncesinde tarım, içme suyu, turizm, sanayi gibi su kullanan sektörlerle gerekli uyarılar yapılarak kuraklık zararlarının en aza indirilmesi hedeflenmektedir.

IV. Tarım Orman Şûrasında iklim değişikliği ve kuraklıkla ilgili hedefler doğrultusunda kısa orta ve uzun vadeli stratejiler belirlenmiş olup şura sonuç bildirgesinde; iklim değişikliği etkilerine dayanıklı yeni bitki çeşitlerinin ve hayvan ırklarının geliştirilmesi ile kuraklık ve aşırı hava olaylarına karşı erken uyarı ve dijital kuraklık izleme sisteminin kurulması kararları alınmıştır.

Bakanlığımızca 2007 yılından itibaren bireysel sulama sistemleri yatırımlarına %50 oranında hibe desteği sağlanmaktadır.

Bu kapsamda, 2026 yılında projeye esas hibe üst limit 10.000.000 TL olacak şekilde %50'si ile %70'ine kadar değişen oranlarda hibe desteği verilecektir.

Sulama sistemleri başvuru konuları aşağıda verilmektedir.

Tarla içi sistemler:

- Damla sulama,
- Yağmurlama,
- Mikro yağmurlama,
- Yüzey altı damla sulama,

Mekanik büyük sistemler

- Center pivot / Lineer sulama sistemleri,
- Tamburlu sulama sistemleri,

Yenilenebilir enerji ve teknoloji odaklı sistemler

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

- Güneş enerjili sulama (sulama sistemleri + panel) ve
- Akıllı sulama / otomasyon sistemleri (sensör, kontrol, uzaktan yönetim)'dir.

Bu kapsamda 2007 yılından günümüze kadar toplam 60.679 adet proje hayata geçirilmiş, 5,5 milyon dekar alan modern sulama sistemleriyle buluşturulmuştur. Günümüz rakamları ile 11 milyar 938 milyon TL hibe desteği ödenmiştir.

Adana ilinde ise 2007 yılından itibaren uygulanan basınçlı sulama sistemleri hibe destekleri ile il genelinde toplam 620 yatırımcıya 40.196,46 dekar alana 19.128.823,58 TL hibe desteği verilmiştir.

Kurak ve yarı kurak bölgelerde yağış sularından maksimum fayda sağlanmak üzere yağmur hasadı projeleri yürütülmektedir. 2022 yılında Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP) kapsamında tarımsal kuraklığı önlemeye yönelik kırsalda yağmur hasadı için havuz yapımı (Jeomembran) %50 hibe kapsamına alınmıştır.

2026 yılında projeye esas hibe üst limit 30.000.000 TL olacak şekilde %50'si ile %70'ine kadar değişen oranlarda hibe desteği verilecektir.

İklim değişikliği kaynaklı risklerin etkilerini en aza indirmek için Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) kapsamında yer alan "Köy Bazlı Verim Sigortası" ile kuru tarım alanlarında yetiştirilen buğday, arpa, çavdar, yulaf, tritikale, nohut, kırmızı mercimek, yeşil mercimek ve yağlık ayçiçeği ürünlerinde kuraklık, don, sıcak rüzgâr, sıcak hava dalgası, aşırı nem ve aşırı yağış risklerinden kaynaklı verim azalışları teminat altına alınmaktadır. Köy Bazlı Verim Sigortası kapsamında poliçede yazılı primin %70'i Devlet tarafından karşılanmaktadır.

Bakanlığımız tarafından su kısıtının belirlendiği bölgelerde, belirlenen kriterlere uygun üretim yapan üreticilerimizin Devlet Destekli Tarım Sigortası yaptırmaları halinde; poliçe primi üzerinden %10 oranında "Su Kısıtı Desteği" indirimi uygulanmaktadır.

8038 ve 8039 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararları kapsamında 01.01.2024-31.12.2026 tarihleri arasında Ziraat Katılım Bankası A.Ş. ile T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerinden 28 farklı konuda %25-%100 aralığında Hazine faiz/kâr payı destekli yatırım ve işletme kredi/finansmanı kullanımı yapılabilmektedir.

Bu doğrultuda,

- Basınçlı sulama sistemleri ve tarımsal yenilenebilir enerji yatırımlarına 15 milyon TL üst limite kadar %100'e varan faiz/kâr payı desteği,
- Hayvancılık, kanatlı sektörü ve su ürünleri sektöründe yatırım ve işletme kredi/finansman kullandırımlarında yenilenebilir/atık enerji kullanımına ilave %5,
- Bitkisel üretim konularında işletme kredi/finansman kullandırımlarında basınçlı sulama sistemi kullanımına ilave %10,
- Kapalı ortamda bitkisel üretim konusunda yatırım ve işletme kredi/finansman kullandırımlarında yenilenebilir/atık enerji kullanımına ilave %20, yatırımlarda yağmur suyu hasatı değerlendirildiğinde ilave %10 ve
- Planlı üretime uygun üretim yapan faydalanıcılara ilave %20 faiz/kâr payı desteği sağlanmaktadır.

Tarımda dijitalleşme ile bitkinin ne zaman ne kadar sulama suyuna ihtiyaç duyduğunun tahmin edilmesi için dijital sulama yönetimi projeleri yürütülmektedir. Bu amaçla TAGEM-SuET (Sulama Yönetimi ve Bitki Su Tüketimi Sistemi) hayata geçirilmiştir.

Tarımsal kuraklığın izlenmesi ve kuraklık internet portalının oluşturulması çalışmaları tamamlanmıştır.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

“Dijital Sulama Yönetim Sistemi Geliştirilmesi (DiSU)” projesi kapsamında 6 farklı bölgede çalışmalar yürütülmektedir.